Gemeente Haarlem

Raadsstuk

Onderwerp Nota gezondheidsbeleid en uitvoeringsplan	
Nummer	2021/185408
Portefeuillehouder	Meijs, M.-Th.
Programma/beleidsveld	1.2 Sociale basis
Afdeling	MO
Auteur	Christiaans, M.
Telefoonnummer	023-5115509
Email	mchristiaans@haarlem.nl
Kernboodschap	Het is belangrijk dat de inwoners van Haarlem een goede (ervaren) gezondheid hebben. Het inzetten op preventie helpt hierbij. Gemeenten zijn verplicht om een lokaal beleidskader vast te stellen op het gebied van publieke gezondheid. Met het vaststellen van de nota Samen gezond in Kennemerland en deze te vertalen naar een Haarlems uitvoeringsplan wordt hier aan voldaan. Het aanpakken van gezondheidsvraagstukken vraagt om een integrale aanpak, het opstellen van lokale (gebiedsgerichte) preventieakkkoorden helpt hierbij. Deze akkoorden worden met verschillende partners, die samen willen werken aan gezondheidsvraagstukken zoals overgewicht, roken en gezondheidsachterstanden opgesteld en gesloten. Deze gebiedsgerichte aanpak sluit goed aan bij de beweging die ook met 'Gewoon in de wijk' wordt gemaakt, waarbij ondersteuning zo dicht mogelijk bij de inwoners plaatsvindt.
Behandelvoorstel voor commissie	De commissie samenleving wordt verzocht advies te geven aan de raad over het voorstel van het college in paragraaf 2 en over de wijze van agendering van het raadsstuk in de raadsvergadering.
Relevante eerdere besluiten	- Nota lokaal volksgezondheidsbeleid 2017-2020 (2017/232133), 20 juli 2017 in de gemeenteraad. 2017232133 1. Nota lokaal volksgezondheidsbeleid 2017-2020 (1).pdf (ssc.lan)
Besluit College d.d. 20 april 2021	Het college van burmeester en wethouders, Besluit: 1. Het college stelt het voorstel aan de raad vast. Het college besluit voorts: 2. Het lokale uitvoeringsplan: Samen gezond in Haarlem (2021-2023), horende bij de nota gezondheidsbeleid: Samen gezond in Kennemerland 2021-2028, vast te stellen. 3. Kennis te nemen van het advies van de Participatieraad Haarlem en hierop middels bijgevoegde reactie reageren. 4. In te stemmen met het Preventieakkoord Schalkwijk.

	5. Een budget van € 80.000,- per jaar aan te vragen bij het Rijk voor de uitvoering van het preventieakkoord. de secretaris, de burgemeester,
Besluit Raad d.d. 01 JUL 2021 (wordt ingevuld door de griffie)	De raad der gemeente Haarlem, Gelezen het voorstel van het college van burgemeester en wethouders, Besluit: 1. *De regionale nota gezondheidsbeleid: Samen gezond in Kennemerland 2021-2028 vast te stellen als lokaal beleidskader.* 2. *Kennis te nemen van het lokale uitvoeringsplan: Samen gezond in Haarlem, dat het college heeft opgesteld om uitvoering te geven aan het Gezondheidsbeleid.* 3. *Kennis te nemen van het preventieakkoord Schalkwijk.* de griffier, de voorzitter,

1. Inleiding

Gemeenten hebben op grond van de Wet Publieke Gezondheid de verplichting om een lokaal beleidskader gezondheid vast te stellen. Zowel het regionale- als lokale beleidskader hadden een looptijd tot 2021. Er is een nieuw regionaal beleidskader opgesteld. In verband met de vele extra inzet als gevolg van Corona is dit beleidskader iets vertraagd in de oplevering. De ambities uit het regionale beleidskader zijn vertaald in een Haarlems uitvoeringsplan. Omdat het aanpakken van gezondheidsvraagstukken een integrale aanpak vereist worden gemeenten gestimuleerd om lokale preventieakkoorden te sluiten aansluitend op het Nationale preventieakkoord (nationaal-preventieakkoord (3).pdf (ssc.lan)). Het Rijk vraagt gemeenten in lokale preventieakkoord afspraken te maken met allerlei partijen over onder meer het terugdringen van roken, overgewicht en problematisch alcoholgebruik.

2. Voorstel aan de raad

Het college stelt de raad voor:

1. De regionale nota gezondheidsbeleid: Samen gezond in Kennemerland 2021-2028 vast te stellen als lokaal beleidskader.
2. Kennis te nemen van het lokale uitvoeringsplan: Samen gezond in Haarlem, dat het college heeft opgesteld om uitvoering te geven aan het Gezondheidsbeleid.
3. Kennis te nemen van het preventieakkoord Schalkwijk.

3. Beoogd resultaat

Bijdragen aan een goede (ervaren) gezondheid van de inwoners van Haarlem door de inzet op preventie van gezondheidsproblematiek.

4. Argumenten

1. Gemeenten zijn verplicht om lokaal gezondheidsbeleid vast te stellen.

Gemeenten hebben op grond van de Wet Publieke Gezondheid de taak om de gezondheid van haar inwoners te bevorderen (door middel van preventie). Hieraan zit ook de verplichting om een lokaal gezondheidsbeleid vast te stellen.

2. De regionale nota gezondheidsbeleid: Samen gezond in Kennemerland 2021-2028 omschrijft de belangrijkste gezondheidsthema's en bijhorende ambities.

Samen met de GGD en de regiogemeenten van Kennemerland is een regionale nota gezondheidsbeleid geschreven. Dit regionale beleid is een vertaling van de landelijke nota gezondheidsbeleid 2020-2024. Het beschrijft de belangrijkste gezondheidsvraagstukken in onze regio:

- Gezondheid in de fysieke en sociale leefomgeving. De kwaliteit en de inrichting van de leefomgeving hebben invloed op hoe gezond je bent en hoe gezond je je voelt. Een voorbeeld is het creëren van een buitenruimte die uitnodigt tot bewegen.
- Gezondheidsachterstanden verkleinen. Mensen met een lage SES (sociaal economische status) leven gemiddeld genomen minder lang (in goede gezondheid). Om deze achterstanden te verkleinen is het nodig om juist te investeren in de gezondheidsvaardigheden van deze doelgroep.
- Druk op het dagelijkse leven bij jeugd en jongvolwassenen. Er is de laatste jaren steeds meer aandacht voor de mentale gezondheid van jongeren en jongvolwassenen. Verschillende maatschappelijke ontwikkelingen spelen een rol in de discussie over dit thema, waaronder ervaren prestatiedruk en de rol van sociale media. Het is van groot belang om jeugd en jongeren weerbaar te maken tegen dit soort druk.
- Vitaal ouder worden. Hoe houden blijft de groeiende groep ouderen vitaal en zorgen we ervoor dat ze zo lang mogelijk vitaal blijven? Het is onder andere belangrijk dat ouderen kunnen (blijven) bewegen.

- Leefstijlthema's: roken, overmatig alcohol gebruik en overgewicht. Een ongezonde leefstijl is de grootste oorzaak van ziekte in Nederland het is daarom van groot belang om te investeren in een gezonde leefstijl.

Daarnaast formuleert de nota de ambities op deze vraagstukken. De vraagstukken en ambities zijn voor alle gemeenten gelijk, de vertaling naar de uitvoering pakken gemeenten op lokaal niveau op.

3. De ambities van het gezondheidsbeleid vragen om een lokale vertaling.
Alhoewel de beleidsambities voor de gemeenten in de regio gelijk aan elkaar zijn vragen deze wel degelijk om een lokale vertaling. De gezondheidssituatie en lokale infrastructuur verschilt per gemeente waardoor het bereiken van de ambities een lokale aanpak vraagt. Zo zijn er in Haarlem grote gezondheidsverschillen tussen de gebieden/wijken. Overgewicht is in Schalkwijk bijvoorbeeld een veel groter probleem dan in Haarlem zuidwest. Ook komt bijvoorbeeld het problematisch alcoholgebruik veel meer voor in Heemstede dan in Haarlem.

4. Ambities op het gebied van gezondheid vragen om een integrale aanpak.
De ambities op de genoemde gezondheidsthema's zijn niet haalbaar door alleen de inzet vanuit (preventief) gezondheidsbeleid. Het vraagt een integrale aanpak waarbij inzet vanuit andere beleidsdomeinen zoals sport, fysieke omgeving en armoede noodzakelijk is. Mede daarom kiezen we er voor om lokale preventieakkoorden te sluiten. Deze akkoorden worden gesloten met partners op gebiedsniveau (huisartsen, fysiotherapeuten, scholen, supermarkten, zelforganisaties welzijnspartners, sportverenigingen, Sociaal wijkteams, etc.) die in deze gebieden contact hebben met inwoners. Hierin worden concrete afspraken gemaakt over wie wat doet om de doelstellingen te behalen. Als gemeente wordt actief regie gevoerd op de totstandkoming en uitvoering. Deze gebiedsgerichte aanpak sluit goed aan bij de beweging die ook met 'Gewoon in de wijk' wordt gemaakt, waarbij ondersteuning zo dicht mogelijk bij de inwoners plaatsvindt. Zo worden organisaties in staat gesteld om gezamenlijk slagvaardig te werken aan het stimuleren van gezonde keuzes en positieve gezondheid.

5. Het belang van het inzetten op gezondheidspreventie is nu extra groot.
De Corona crisis heeft grote directe en indirecte effecten op volksgezondheid, welzijn en zorg. De relevantie van publieke gezondheid is nu duidelijker dan ooit. Zo lopen mensen met overgewicht meer risico op een ernstiger verloop van Corona. Ook ervaren kwetsbare inwoners gemiddeld genomen meer nadelige gevolgen waardoor de gezondheidsverschillen toenemen.

6. De uitvoering van het gezondheidsbeleid past binnen het beschikbare (gemeentelijk) budget.
Voor de uitvoering van het gezondheidsbeleid zijn geen extra gemeentelijke middelen nodig. Het beschikbare budget voor gezondheid: € 372.000,- is voldoende om uitvoering te geven aan de genoemde activiteiten. Om de preventie aanpak op gebiedsniveau te kunnen versterken kan een aanvraag worden gedaan bij het Rijk. Het gaat hierbij om een uitvoeringsbudget van € 80.000,- per jaar (2021,2022 en 2023). Dit bedrag is niet gekoppeld aan een preventieakkoord maar aan de

gemeente. Dit betekent dat er een uitvoeringsbudget van € 80.000,- beschikbaar is voor heel Haarlem en niet per gebied. Het totaal beschikbare budget voor gezondheid wordt dan € 452.000,- per jaar (dit is exclusief kosten van de GGD voor wettelijke taken zoals jeugdgezondheidszorg).

7. De Participatieraad heeft een advies gegeven over de nota gezondheidsbeleid en het bijhorende uitvoeringsplan.
De Participatieraad is zeer te spreken over het gezondheidsbeleid. Zij geeft een aantal adviezen mee die goed aansluiten bij de ambities en uitvoeringsplannen zoals deze voorliggen. Zo adviseert zij dat de gezondheid van Haarlemmers extra aandacht vraagt als gevolg van de Corona crisis. De collegereactie op het advies is toegevoegd.

8. Het effect van het gezondheidsbeleid wordt gemonitord.
Op het gebied van gezondheid wordt door de GGD regelmatig onderzoek gedaan. Hierdoor kan worden gemonitord wat er gebeurt op bijvoorbeeld de leefstijlindicatoren zoals inwoners met overgewicht en percentage rokers en overmatige drinkers. Kanttekening hierbij is dat deze cijfers uiteraard beïnvloed door verschillende factoren waardoor niet altijd mogelijk is om veranderingen in deze cijfers toe te schrijven aan beleidsmaatregelen. Zo worden cijfers bijvoorbeeld beïnvloed doordat we in Haarlem veel nieuwe woningen aan het bouwen zijn waardoor de bevolkingssamenstelling van gebieden verandert.
Om meer grip te krijgen op de effecten en impact van de uitvoering van preventieve maatregelen wordt samen met de partners ingezet op impactmetingen. Deze impactmetingen maken inzichtelijk wat de effecten van de gezondheidsinterventies op de bereikte doelgroep zijn. Samen met de partners van het preventieakkoord wordt dit verder uitgewerkt.

5. Risico's en kanttekeningen
1. De (lange termijn) effecten van Corona zijn nog onduidelijk.
We hebben op dit moment nog steeds te maken met de Corona crisis. Met name door de vaccinaties is er licht aan het eind van de tunnel. Het is nog niet duidelijk welke lange termijn effecten de huidige crisis met zich meebrengt. Waar nodig moet in de uitvoering geschakeld worden zodat actuele problematiek opgepakt kan worden.

2. De financiering vanuit het Rijk moet nog worden toegekend.
Om de gemaakte afspraken uit het lokaal preventieakkoord te kunnen uitvoeren is er vanuit VWS uitvoeringsbudget beschikbaar gesteld. Voordat dit aangevraagd kan worden is een positief advies nodig van de kerngroep Lokale Preventieakkoorden (VNG). Na een positief advies kan het preventieakkoord (half juni) worden aangeboden aan VWS om het uitvoeringsbudget aan te vragen.

6. Uitvoering

De meeste uitvoeringsmaatregelen zijn al actief, afspraken hierover met uitvoerende partijen worden vastgelegd in onder andere subsidie afspraken.
Het lokale preventieakkoord voor Schalkwijk kan half juni ingediend worden bij VWS met daarbij een aanvraag voor een uitvoeringsbudget. Na de zomer van 2021 wordt een start gemaakt met een preventieakkoord in Haarlem Oost. De andere gebieden volgen daarna.
De lokale preventieakkoorden zijn dynamisch. Het preventieakkoord wordt breed gedeeld in het betreffende gebied zodat steeds meer partijen aanhaken waardoor het aanbod steeds beter op elkaar- en op de vraag van de inwoners aansluit.

7. Bijlagen

1. Regionale nota gezondheidsbeleid: Samen gezond in Kennemerland 2021-2028;
2. Uitvoeringsplan gezondheidsbeleid Haarlem;
3. Concept preventieakkoord Schalkwijk;
4. Advies Participatieraad Haarlem;
5. Collegereactie op het advies van de Participatieraad Haarlem.